

RUB5 SUBSTANTIIVIEN DEKLINAATIOT (Fokus 120-121)

Kaikki ruotsin *laskettavissa olevat* substantiivit jaetaan viiteen ryhmään sen mukaan, mikä pääte niillä on monikon epämääräisessä muodossa (viidennessä ryhmässä ei mitään päätettä):

	yksikön epämääräinen	yksikön määräinen	<u>monikon</u> <u>epämääräinen</u>	monikon määräinen	
1. -or	en nunna	nunnan	nunn or	nunnorna	nunna
2. -ar	en munk	munken	munk ar	munkarna	munkki
3. -er	en banan	bananen	banan er	bananerna	banaani
4. -n	ett märke	märket	märk en	märkena	merkki
5. -	ett lakan	lakanet	lakan__	lakanen	lakana

Substantiiveilla, joita ei voi laskea kappaleittain (aine- ja abstraktisanat), on vain yksikön epämääräinen ja määräinen muoto:

yksikön epämääräinen	yksikön määräinen	
sallad	salladen	salaatti
salt	saltet	suola

Yksikön epämääräistä ja määräistä muotoa (eli kahta ensimmäistä) käytetään tietenkin vain yksikössä, ja monikon epämääräistä ja määräistä muotoa monikossa.

yksikön epämääräinen muoto: ensimmäinen maininta, ei tuttu:

Där står <i>en nunna</i> . (engl. a nun)	Tuolla on nunna.
---	------------------

yksikön määräinen muoto: aiemmin mainittu, tuttu:

<i>Nunnan</i> heter Stina. (the nun)	Nunnan nimi on Stina.
---	-----------------------

monikon epämääräinen muoto: ensimmäinen maininta, ei tuttu:

Jag köpte <i>bananer</i> . (bananas)	Ostin banaaneja.
---	------------------

monikon määräinen muoto: aiemmin mainittu, tuttu:

<i>Bananerna</i> var billiga. (the bananas)	Banaanit olivat halpoja.
--	--------------------------

1. deklinaatio MALLITAIIVUTUS:

yksikön
epämääräinen

en människa
en -a

yksikön
määräinen

människan
-n

monikon
epämääräinen

människor
-or

monikon
määräinen

människorna
-orna

ihminen

Samoin taipuvat esimerkiksi seuraavat sanat:

yksikön
epämääräinen

en almanacka
en anka
en lista

yksikön
määräinen

almanackan
ankan
listan

monikon
epämääräinen

almanackor
ankor
listor

monikon
määräinen

almanackorna
ankorna
listorna

almanakka
ankka
lista

Taivuta seuraavat sanat saman mallin mukaan:

yksikön
epämääräinen

en råtta

en karta

en summa

en lista

en lampa

en läxa

en matta

yksikön
määräinen

råttan

kartan

lampan

monikon
epämääräinen

summor

listor

läxor

monikon
määräinen

råttorna

mattorna

rotta

kartta

summa

lista

lamppu

läksy

matto

2. deklinaatio MALLITAIIVUTUS:

yksikön
epämääräinen

yksikön
määräinen

monikon
epämääräinen

monikon
määräinen

en dag
en

dagen
-en

dagar
-ar

dagarna
-arna

päivä

Samoin taipuvat esimerkiksi seuraavat sanat:

yksikön
epämääräinen

yksikön
määräinen

monikon
epämääräinen

monikon
määräinen

en tass
en port
en säck

tassen
porten
säcken

tassar
portar
säckar

tassarna
portarna
säckarna

tassu
portti
säkki

Taivuta seuraavat sanat edellisen mallin mukaan:

yksikön
epämääräinen

yksikön
määräinen

monikon
epämääräinen

monikon
määräinen

en säng

sängar

sänky

en vits

vitsarna

vitsi

en handske

handsken

hanska

Hienosäätöä:

Jos sanan päätte on **-el** (en nyck**el**), **-en** (en frö**ken**), **-er** (en vint**er**), **-ar** (en sommar**ar**) tai **-on** (en morg**on**), päätteessä oleva e , a tai o katoaa monikon päätteiden edellä (nyck**el** + ar(na) > nyck**l**ar(na)):

yksikön
epämääräinen

yksikön
määräinen

monikon
epämääräinen

monikon
määräinen

en nyck**el**
en frö**ken**
en vint**er**
en sommar**ar**
en morg**on**

nyckeln
fröken
vintern
sommaren
morgonen

nycklar
fröknar
vintrar
somrar
morgnar

nycklarna
fröknarna
vintrarna
somrarna
morgnarna

avain
neiti
talvi
kesä
aamu

Samoin taipuvat esimerkiksi

yksikön
epämääräinen

en spegel
en socken
en system

yksikön
määräinen

spegeln
socknen
system

monikon
epämääräinen

speglar
socknar
systrar

monikon
määräinen

speglarna
socknarna
systrarna

peili
pitäjä
sisko

Miten siis taipuvat seuraavat sanat?

yksikön
epämääräinen

en ängel

en sedel

en minister

yksikön
määräinen

ängeln

ministern

monikon
epämääräinen

monikon
määräinen

sedlarna

enkeli

seteli

ministeri

3. deklinaatio MALLITAIIVUTUS:

yksikön
epämääräinen

yksikön
määräinen

monikon
epämääräinen

monikon
määräinen

en banan
en / (ett)

bananen
-en

bananer
-er

bananerna
-erna

banaani

Samoin taipuvat esimerkiksi seuraavat sanat:

yksikön
epämääräinen

yksikön
määräinen

monikon
epämääräinen

monikon
määräinen

en apelsin
en bank

apelsinen
banken

apelsiner
banker

apelsinerna
bankerna

appelsiini
pankki

Taivuta seuraavat sanat saman mallin mukaan:

yksikön
epämääräinen

yksikön
määräinen

monikon
epämääräinen

monikon
määräinen

en färg

färgen

väri

en minut

minuterna

minuutti

texter

teksti

presidenter

presidenterna

presidentti

Seuraavissa (vokaaliloppuisissa) sanoissa monikon päätte ei ole -er vaan pelkkä -r:

yksikön
epämääräinen

yksikön
määräinen

monikon
epämääräinen

monikon
määräinen

en sko

skon

skor

skorna

kenkä

en ko

kon

kor

korna

lehmä

en tå

tån

tår

tårna

varvas

en bastu

bastun

bastur

basturna

sauna

en fiende

fienden

fiender

fienderna

vihollinen

en hustru

hustrun

hustrur

hustrurna

vaimo

Kolmanteen ryhmään kuuluu myös seuraavanlaisia *ett*-sukuisia sanoja:

–**um**-päätteiset sanat

yksikön epämääräinen	yksikön määräinen	monikon epämääräinen	monikon määräinen	
ett decennium	decenniet	decennier	decennierna	vuosikymmen
ett gymnasium	gymnasiet	gymnasier	gymnasierna	lukio
ett solarium	solariet	solarier	solarierna	solarium
ett ministerium	ministeriet	ministerier	ministerierna	ministeriö

Taivuta seuraavat sanat saman kaavan mukaan:

yksikön epämääräinen	yksikön määräinen	monikon epämääräinen	monikon määräinen	
ett akvarium	akvariet	_____	_____	akvaario
ett museum	_____	_____	museerna	museo
ett stipendium	_____	stipendier	_____	stipendi

–**eri** ja –**ori** –päätteiset sanat (paino viimeisellä *i*:llä)

yksikön epämääräinen	yksikön määräinen	monikon epämääräinen	monikon määräinen	
ett bageri	bageriet	bagerier	bagerierna	leipomo
ett slakteri	slakteriet	slakterier	slakterierna	teurastamo
ett konditori	konditoriet	konditorier	konditorierna	konditoria

- muutamit muut myös **painolliseen vokaaliin** päättyvät sanat:

yksikön epämääräinen	yksikön määräinen	monikon epämääräinen	monikon määräinen	
ett kafé	kaféet	kaféer	kaféerna	kahvila
ett parti	partiet	partier	partierna	puolue

4. deklinaatio MALLITAIIVUTUS:

yksikön
epämääräinen

yksikön
määräinen

monikon
epämääräinen

monikon
määräinen

ett märke
ett -vok.

märket
-t

märken
-n

märkena
-na

merkki

Samoin taipuvat seuraavat:

yksikön
epämääräinen

yksikön
määräinen

monikon
epämääräinen

monikon
määräinen

ett foto
ett möte

fotot
mötet

foton
möten

fotona
mötena

valokuva
kokous

Miten taipuvat seuraavat sanat?

yksikön
epämääräinen

yksikön
määräinen

monikon
epämääräinen

monikon
määräinen

ett piano

pianona

piano

ett äpple

äpplen

omena

ett hjärta

hjärtat

sydän

Jos *-ande / -ende* -päätteinen sana tarkoittaa asiaa, se on ett-sukuinen ja taipuu tämän neljännen deklinaation mukaan. Lisää päätteet:

yksikön
epämääräinen

yksikön
määräinen

monikon
epämääräinen

monikon
määräinen

ett påstående

påståendet

påståenden

påståendena

väite

ett meddelande

meddelande__

meddelande__

meddelande__

ilmoitus

ett utseende

utseende__

utseende__

utseende__

ulkonäkö

(Jos *-ande / -ende* -päätteinen sana tarkoittaa henkilöä, se onkin en-sukuinen ja taipuu viidennen deklinaation mukaan.)

5. deklinaatio MALLITAIIVUTUS:

yksikön
epämääräinen

**ett paradis
ett -kons.**

yksikön
määräinen

**paradiset
-et**

monikon
epämääräinen

**paradis
ei päätettä**

monikon
määräinen

**paradisen
-en**

paratiisi

Samoin taipuvat:

yksikön
epämääräinen

**ett apotek
ett kort**

yksikön
määräinen

**apoteket
kortet**

monikon
epämääräinen

**apotek
kort**

monikon
määräinen

**apoteken
korten**

**apteekki
kortti**

Taivuta seuraavat sanat:

yksikön
epämääräinen

ett lakan

ett tält

yksikön
määräinen

monikon
epämääräinen

lakan

paket

monikon
määräinen

paketen

tälten

lakana

paketti

teltta

Hienosäätöä.

Jos sanan päätte on **-el**, **-en** tai **-er**, päätteen **-e** häviää yksikön ja monikon määräisissä muodoissa):

yksikön
epämääräinen

**ett segel
ett tecken
ett fönster
ett center**

yksikön
määräinen

**seglet
tecknet
fönstret
centret**

monikon
epämääräinen

**segel
tecken
fönster
center**

monikon
määräinen

**seglen
tecknen
fönstren
centren**

**purje
merkki
ikkuna
keskus**

Viidenteen ryhmään kuuluvat myös en-sukuiset (usein henkilöä tarkoittavat) *-are*, *-er* ja *-ande* -loppuiset sanat.

yksikön epämääräinen	yksikön määräinen	monikon epämääräinen	monikon määräinen	
en planerare	planeraren	planerare	planerarna	suunnittelija
en tekniker en politiker	teknikern politikern	tekniker politiker	teknikerna politikerna	teknikko poliitikko
en studerande en sökande en handlande	studeranden sökanden handlanden	studerande sökande handlande	studerandena sökandena handlandena	opiskelija hakija kauppias

Taivuta seuraavat sanat samojen mallien mukaan:

yksikön epämääräinen	yksikön määräinen	monikon epämääräinen	monikon määräinen	
en läkare	läkaren	_____	_____	lääkäri
en mästare	_____	mästare	_____	mestari
en spelare	_____	_____	spelarna	pelaaja
en musiker	_____	_____	musikerna	muusikko
en ordförande	_____	_____	ordförandena	puheenjohtaja

Mistä sitten tietää, miten sana taipuu? Jos emme tiedä sanan sukua (*en* vai *ett*) emmekä sitä, onko paino viimeisellä tavulla (kuten esimerkiksi sanoissa *kamel*, *kapten* ja *citron*), voimme sanoa ainoastaan, että *-ing*, *-dom*- ja *-lek*- päätteiset sanat kuuluvat useimmiten toiseen ryhmään (*en tidning* 'lehti', *en egendom* 'omaisuus' ja *en storlek* 'koko'). Jos meillä on tiedossa sanan suku, voimme ryhmitellä sanoja seuraavanlaisesti:

1. deklinaatio: en-sukuiset –a-loppuiset:

en nejlika	'neilikka'	en gata	'katu'
en kannu	'kannu'	en kaka	'kakku'
en pipa	'piippu'	en kyrka	'kirkko'
en skola	'koulu'	en persika	'persikka'

2. deklinaatio: en-sukuiset kaksitavuiset –e-loppuiset sanat

en bulle	'pulla'	en tanke	'ajatus'
en herre	'herra'	en finne	'suomalainen'
en handske	'hanska'	en pojke	'poika'

-ing-, -dom- ja -lek-päätteiset sanat

en varning	'varoitusta'	en egendom	'omaisuus'
en släkting	'sukulainen'	en visdom	'viisaus'
en tidning	'lehti'	en storlek	'koko'

3. deklinaatio: -het-, -ion- ja -else-päätteiset sanat

en nyhet	'uutinen'	en besvikelse	'pettymys'
en hemlighet	'salaisuus'	en bakelse	'leivos'
en station	'asema'		
en lektion	'oppitunti'		
en situation	'tilanne'		

4. deklinaatio: ett-sukuiset vokaaliloppuiset

ett ställe	'paikka'	ett årtionde	'vuosikymmen'
ett knä	'polvi'	ett häfte	'vihko'
ett meddelande	'ilmoitus'	ett påstående	'väite'

5. deklinaatio: ett-sukuiset konsonanttiloppuiset

ett brev	'kirje'	ett barn	'lapsi'
ett problem	'ongelma'	ett liv	'elämä'
ett rum	'huone'	ett hus	'talo'

POIKKEUKSELLISIA TAIVUTUKSIA

1. deklinaatio

yksikön epämääräinen	yksikön määräinen	monikon epämääräinen	monikon määräinen	
en toffel	toffeln	tofflor	tofflorna	tohveli
en ros	rosen	rosor	rosorna	ruusu
en våg	vågen	vågor	vågorna	aalto

2. deklinaatio

yksikön epämääräinen	yksikön määräinen	monikon epämääräinen	monikon määräinen	
ett finger	fingeret	fingerar	fingerarna	sormi
en mo(de)r	modern	mödrar	mödrarna	äiti
en dotter	dottern	döttrar	döttrarna	tytär

3. deklinaatio

yksikön epämääräinen	yksikön määräinen	monikon epämääräinen	monikon määräinen	
en and	anden	änder	änderna	sorsa
en bok	boken	böcker	böckerna	kirja
en bokstav	bokstaven	bokstäver	bokstäverna	kirjain
en bonde	bonden	bönder	bönderna	maanviljelijä
en bro(de)r	brodern	bröder	bröderna	veli
en fa(de)r	fadern	fäder	fäderna	isä
en fot	foten	fötter	fötterna	jalka
en hand	handen	händer	händerna	käsi
en natt	natten	nätter	nätterna	yö
en rand	randen	ränder	ränderna	raitaa
en rot	roten	rötter	rötterna	juuri
en son	sonen	söner	sönerna	poika
en stad	staden	städer	städerna	kaupunki
en strand	stranden	stränder	stränderna	ranta
en tand	tanden	tänder	tänderna	hammas
<u>ett</u> land	<u>landet</u>	länder	länderna	maa

4. deklinaatio

yksikön epämääräinen	yksikön määräinen	monikon epämääräinen	monikon määräinen	
ett öga	ögat	ögon	ögonen	silmä
ett öra	örat	öron	öronen	korva

5. deklinaatio

yksikön epämääräinen	yksikön määräinen	monikon epämääräinen	monikon määräinen	
en man	mannen	män	männen	mies
en mus	musen	möss	mössen	hiiri

OIKEAT RATKAISUT

yksikön epämääräinen	yksikön määräinen	monikon epämääräinen	monikon määräinen	
en rätta	rättan	råttor	råttorna	rotta
en karta	kartan	kartor	kartorna	kartta
en summa	summan	summor	summorna	summa
en lista	listan	listor	listorna	lista
en lampa	lampan	lampor	lamporna	lamppu
en läxa	läxan	läxor	läxorna	läksy
en matta	mattan	mattor	mattorna	matto
en säng	sängen	sängar	sängarna	sänky
en vits	vitsen	vitsar	vitsarna	vitsi
en handske	handsken	handskar	handskarna	hanska
en ängel	ängeln	änglar	änglarna	enkeli
en sedel	sedeln	sedlar	sedlarna	seteli
en minister	ministern	ministrar	ministrarna	ministeri
en vinter	vintern	vintrar	vintrarna	talvi
en färg	färgen	färger	färgerna	väri
en minut	minuten	minuter	minuterna	minuutti
en text	texten	texter	texterna	teksti
en president	presidenten	presidenter	presidenterna	presidentti
ett akvarium	akvariet	akvarier	akvarierna	akvaario
ett museum	museet	museer	museerna	museo
ett stipendium	stipendiet	stipendier	stipendierna	stipendi
ett piano	pianot	pianon	pianona	piano
ett äpple	äpplet	äpplen	äpplena	omena
ett hjärta	hjärtat	hjärtan	hjärtana	sydän
ett påstående	påståendet	påståenden	påståendena	väite
ett meddelande	meddelandet	meddelanden	meddelandena	ilmoitus
ett utseende	utseendet	utseenden	utseendena	ulkonäkö
ett lakan	lakanet	lakan	lakanen	lakana
ett paket	paketet	paket	paketen	paketti
ett tält	tältet	tält	tälten	telta
en läkare	läkaren	läkare	läkarna	lääkäri
en mästare	mästaren	mästare	mästarna	mestari
en spelare	spelaren	spelare	spelarna	pelaaja
en musiker	musikern	musiker	musikerna	muusikko
en ordförande	ordföranden	ordförande	ordförandena	puheenjohtaja

RUOTSISSA YKSIKKÖ, SUOMESSA MONIKKO

Hon har ett vackert ansikte.

Hänellä on kauniit kasvot.

Först var jag på ett bröllop.

Ensin olin häissä.

Sedan var jag på en begravning.

Sitten olin hautajaisissa.

Jag lämnade bagaget på hotellet.

Jätin matkatavarat hotelliin.

Vilket parti var störst i valet?

Mikä puolue oli suurin vaaleissa?

Hon har redan kommit hem från utlandet.

Hän on jo tullut kotiin ulkomailta.

Jag gick uppför trappan.

Kuljin portaita ylös.

Han har en skarp hjärna.

Hänellä on terävät aivot (terävä pää).

Låna mig din sax!

Lainaa minulle saksiasi!

Hon rev mig i håret.

Hän repi minua hiuksista.

Jag köpte en strömming på strömmingsmarknaden. Ostin silakan silakkamarkkinoilta.

Tietenkin käytetään monikkoa, jos puhutaan useammasta kuin yhdestä:

Det är ju många bekanta ansikten här!

Täällähän on monta tuttua kasvoa!

Hon har två nagelsaxar.

Hänellä on kahdet kynsisakset.

SUOMESSA YKSIKKÖ, RUOTSISSA MONIKKO

Minulla ei ole yhtään rahaa.

Jag har inga pengar på mig.

Hänellä on hyvä ruotsin kielen taito.

Hon har goda språkkunskaper i svenska.